

Om Jordrente og Jordværdie.

(Af Godseier Valentiner til Gjeddestal.)

Det er alt ofte bemærket, men ikke nok paaagtet, at Jorden først faaer sand Værdi ved Cultur og Bearbejdning, og at kun en saare ringe Værdi bliver tilbage for Jorden i udyrket Tilstand, efterat der er fradraget, hvad der er anvendt paa Bygninger, Redskaber, Dyr og Culturarbejder, inden den kom i sin nuværende Skikkelse. Det er derfor klart, at jo mere der anvendes paa Jordens Cultivering, desto større Udsigt have vi til at faae en høi Rente af vore udlagte Penge; men derfor er det ogsaa klart, at de fleste Landeiendoms-Kjøberes Stræben i de senere Aar har været stæv og forfeilet, fordi de søgte Lykken i Besiddelsen af Grundeiendom, ligemeget om cultiveret eller ucultiveret, om god eller slet; de satte da de saa Kapitaler, de besadde, faste, for at komme i Besiddelsen og levede Intet, for at bringe Jorden i en større Cultur; istedetfor at den, der ikke har Kapital nok til, at kunne baade kjøbe og drive Jorden, heller skulde leie eller forpagte Jord og anvende hele sin Kraft paa Jordens bedst muelige Cultivering, deels ved omhyggelig Bearbejdning, deels ved et udmærket og kraftig ernæret Dvæghold; det vilde da have viist sig, at jo mere der fornøftig er anvendt paa Jordens Cultivering, desto høiere Indtægt vil den kaste af sig og desto større

Dvotadeel af Indtægten er der blevet Overskud eller Rente af den anlagte Kapital. At Mange have betragtet Jorden som en Vare, hvormed de ville skaffe, kan ikke blive Gjenstand for mine Betragtninger; det er en Misbrug, som tidlig nok vil vise sine skadelige Folger og allerede nu har begyndt at vise sig i sin Bederstyggelighed. Landbosforholdene have i den senere Tid ofte været Gjenstand for Samtale og navnlig har det kongelige Landhuusholdningselskab i sine Vintermøder omhandlet, hvormeget en Forpagter med Rimelighed kunde svare i Forpagtningsafgiwt af Jorden, uden dog at undersøge, hvormeget der kan indvindes af Jorden under vore Forhold, med hvor mange Omkostninger, og hvor stort et Overskud der kan blive tilbage som Jordrente. Det kunde maaskee interessere et større Publikum, at see af et nøiagtigt Regnskab over et eksisterende Jordbrug, hvor meget disse Summer have andraget paa et givent Sted; jeg giver derfor i vedfølgende Tabel et Uddrag af mine Regnskaber for Gjeddeådal fra 1831 til 1858, hvorefter man vil kunne slutte sig til, hvor meget en Forpagter under lignende Forhold i de forløbne Aar havde været istand til, at svare af Jorden. Jeg har ordnet Uddraget saaledes, at det kan sees, hvor meget samtlige Indtægter have udgjort baade af Sæden og af Meieriet; ligeledes har jeg grupperet Udgifterne saaledes, at de kunne passes paa andre Steder; til bedre Forstaaelse tillader jeg mig kun et Par Bemærkninger. Under Huusholdningsudgifter ere indbefattede alle de Udgifter, som min egen Huusholdning har foranlediget og som ere specificerte i hvert Aars Regnskab, med Undtagelse af, hvad der er anvendt til Klædedragt, Børnenes Opdragelse og Fornøielse som Gaardens Drift uvedkommende; ligeledes er den i Huusholdningen forbrugte Mælk og Fløde ei fort Huusholdningen til Last, men ei heller Meieriet til Indtægt, da jeg ikke kan opgive Beløbet med Nøiagtighed og det er ligegyldigt for Enderesultatet, saasnart det ikke er kommet til Indtægt.

De Udgiwter, hvorpaa et Aulsbrugs Virksomhed egentlig beroer, har jeg særlig anført, nemlig Huusholdning, Lon, Dagleie, Skatter, og hvad der er anvendt til Creaturene; alt Andet har jeg samlet i een Sum og deri er indbefattet Udgiwten til Hestes Anskaffelse, Reiseomkostninger, Vognleie, Maler, Glarmester, Sadelmager, Tommermand, Tommer, Murer, Steen, Kalk, Doctor, Dyrlæge, Medicin, Kæb, Læfning, Smederegning, nye Redskabers Anskaffelse, Kløverfrø, Meieriredskaber, Porto, Assurance, Mæglercourtage og alle mindre Udgiwter, samt Udgiwt til Haven og Gartner. Overfludet er altsaa efter Fradrag af Alt, hvad der er anvendt paa Gaardens Drift, selv Jordforbedringer, Mergling og andre Grundforbedringer indbefattet, da jeg mener, at en Forpagter i Almindelighed selv afholder slige Udgiwter; derimod har jeg i en særskilt Rubrik anført, hvormeget der i hvert Aar er anvendt til Bygninger og Draining, da slige mere kostbare Foretagender rettelig bør lægges til Grundcapitalen og ei komme det enkelte Aar til Last. Det vil sees af denne Opgjorelse, at Jægermester Fønnesbed's Bemærkning er rigtig, at Gaardens Drift sluger omtrent $\frac{1}{2}$ Part af Brutto=Indtægten; dog formener jeg, at det kun er rigtigt paa gode Eiendomme; paa ringe Jorder og under ugunstige Forhold sluger den mere. Til Bestyrkelse heraf vil jeg kun anføre, at man i Frankrig har Forpagtningscontracter, hvorefter Forpagteren betaler sin Afgiwt med en vis Qvotadeel af Afgroden, og giver da paa flette Jorder $\frac{1}{3}$, paa Middeljord $\frac{1}{2}$ Part, paa udmærkede Jorder $\frac{2}{3}$ af Jordens Afgrode i Afgiwt.

Aar.	Brutto-Indtægt		Udgift					
	af Sæden. Rdr.	af Meieriet. Rdr.	til Suns- hold- ningen. Rdr.	til Løn og Dagleie. Rdr.	til Skatter og comm. Byrder Rdr.	andre Udgif- ter. Rdr.	Samtlige Penge- Udgifter. Rdr.	Dyfo- bret med Hester. Rb. Sa.
1831	6700	7800	3000	2700 Føddg. 800	525	1700	7925	1000
1832	8800	9000	2600	2500 Føddg. 700	566	2064	7730	850
1833	6800	7700	2700	2600 Føddg. 600	560	2040	7900	1000
1834	13,300	6700	2500	2700 Føddg. 600	595	2405	8200	1050
1835	11,000	6700	2400	2600 Føddg. 600	567	2033	7600	800
1836	9400	7300	2000	2500 Føddg. 600	562	2138	7200	750
1837	8500	7300	2300	2500 Føddg. 600	577	2233	7610	860
1838	9200	7100	2400	2350 Føddg. 600	530	2320	7600	700
1839	8700	7200	2100	2550 Føddg. 600	540	2910	8100	680
1840	10,600	8400	2700	2300 Føddg. 600	550	2250	7800	650
1841	11,400	8700	2700	2700 Føddg. 600	536	2564	8500	800
1842	11,000	8100	2900	2700 Føddg. 600	610	2070	8280	800
1843	10,300	7800	2600	2800 Føddg. 600	627	2973	9000	850
1844	9000	8700	2500	2750 Føddg. 600	628	3522	9400	800
1845	11,400	7600	2700	3350 Føddg. 600	700	4075	10,825	900
1846	13,900	7500	2800	3800 Føddg. 600	700	3500	10,800	850
1847	11,000	7700	3000	4700 Føddg. 600	730	4070	12,500	820
1848	11,100	9200	2650	4000	781	3519	10,950	1020
1849	10,600	8800	2300	4300	910	3150	10,600	870
1850	11,600	7700	2400	4000	936	5300	12,636	900
1851	13,100	8700	2800	3950	1098	3852	11,700	850
1852	17,000	8800	3100	4260	860	6880	15,100	860
1853	16,100	8100	3800	5160	840	3800	13,600	850
1854	23,800	10,100	4000	5260	920	7240	17,420	900
1855	22,200	11,030	4400	6200	1030	3760	15,390	1100
1856	21,500	10,760	4200	5780	1040	4480	15,500	900
1857	21,223	10,783	3933	6188	1207	3845	15,173	1024

			An- vendt Ld. Land til Sæb.	An- vendt Ld. Græs og Grønfl. Rdr.	Overskud i Penge. Rdr.	pr. Ld. Land. Rdr.	Anvendt til Bygning og Draining. Rdr.	Bliver pr. Ld. Land efter dettets Tillæg. Rdr.
Opfodret med Køerne.	Kolet Læs Sæb.	Kolet Læs Sæ.						
Ld. Sæb.								
560	1053	343	255	330	3600	7	bygget for 1000	8½
830	1200	550	294	293	6100	10	—	—
900								
00 Ld. Kartoff.	910	328	260	325	4300	7	—	—
900								
00 Ld. Kartoff.	616	470	255	330	6000	10	—	—
900								
00 Ld. Kartoff.	958	350	280	305	4400	7½	bygget for 1000 flytte 1000	10½
680	645	264	285	300	5000	8½	—	—
660	800	240	290	294	4000	6½	—	—
620	680	300	250	334	4700	7½	—	—
570	587	388	254	329	3800	6½	—	—
620	910	290	282	303	7800	13	—	—
880	856	304	280	305	8100	13½	—	—
950	665	250	270	315	6600	11	—	—
960	914	210	291	294	7300	12½	—	—
1200	628	107	294	291	2600	4½	—	—
800	900	224	302	283	2500	4	—	—
850	778	285	305	280	5300	9	bygget for 2000 Jorarbeide 1000	13½
900	976	298	336	250	2600	4½	bygget for 2000 Jorarbeide 1000	9
850	1284	324	334	253	5700	10	bygget for 800	11
900	1060	374	330	256	7300	12	bygget for 1000	14
850	1120	182	352	234	6700	11	bygget for 3700	17
800	1033	254	333	253	6500	11	bygget for 3500	16½
700							bygget for 600	
500 Ldsp. Rlib	1444	382	339	248	8500	14	Drainet for 4000	20
100								
7000 Ldsp. Rlib	911	213	362	226	4650	8	bygget for 1000 Drainet for 3000	14½
300								
500 Ldsp. Rlib	1388	389	361	225	14,400	24	bygget for 3000 Drainet for 1200	31
200								
5000 Ldsp. Rlib	1173	425	348	239	12,300	21	Drainet for 2000	24
7400 Ldsp. Rlib	1179	384	363	232	11,700	20	Drainet for 2000	23
9500 Ldsp. Rlib	835	203	339	256	10,000	17	Drainet for 2000	20

Idet jeg overgiver denne Opgjørelse til Offentligheden, haaber jeg tillige at have opfyldt mit Løfte om, at documentere, at de paa Drainingen anvendte Kapitaler have baaret gode Renter og fremmet Eiendommens Kultur i høi Grad. Det vil nemlig sees, at jo større Anstrængelser, der ere gjorte, for at cultivere Jorden, desto større er Indtægten bleven, og desto større Overskud er der, tiltrods for Udgiaternes Forøgelse, blevet tilovers; det vil vistnok ogsaa med Glæde sees, at Drainingen i den usædvanlig tørre Sommer 1857 ingen skadelig Indflydelse har havt, men efter min Formening været til stort Gavn; det vil ogsaa kunne sees, at Aaret 1857 har givet en ligesaa god Indtægt som 1856; naar Overskudet dog er mindre, saa ligger det ikke i manglende Indtægt, men deels i forsøgede Udgifter for mange Slags Arbejder, deels i, at Prisen paa de kjøbte Gjenstande og Fornødenheder ei er falden i Forhold til Sæden, deels deri, at Køernes Fodring har kostet noget mere, end ellers. Dog selv med Hensyn til Køernes Ernæring maa man undre sig over, at det manglende Høe og Halm kunde erstattes med saa lidt Kjørne, som skeet er, hvilket dog er Tilfælde, da Køernes Udseende og Indtægten af dem var den samme i sidste Vinter som issor. — Endnu en glædelig Side, haaber jeg, Landmanden vil finde i denne Opgjørelse, nemlig den, at man ogsaa i Danmark kan betroe Jorden temmelig betydelige Kapitaler og have den glade Fortrosthing, at faae dem igjen med Renter. Jeg behøver neppe at føie til, at den Sum, jeg i runde Tal har anført for Draining for hvert Aar, kun angaaer de directe Udgifter derved og er mindre end i Virkeligheden, for at Ingen skulde beskylde mig for, at have gjort Aarets Overskud større end det har været.

I Anledning af denne Opgjørelse vil jeg dog tilføie et Par Ord om de forskjellige Tidens Anskuelser om Jordværdi. 1834 blev min Eiendom tageret, og de meget fornuftige Mænd, der udførte denne Forretning, meente, at en Forpagter kunde nok give 4 Rd. af hver Td. Land, hvilket jeg fandt rigtigt; 1852 blev den tageret igjen og ansat til 8 $\frac{3}{4}$ Rd. pr. Td.

Land; 1856 igjen og anjat til 14 Rd. pr. Td. Land. Og naar man betragter Regnskabsuddraget, saa vil man see, at Mændene, hvoraf den ene hver Gang var den samme, meget rigtig have fulgt Eiendommens Udvikling, uden at kjende mine Indtægter, skjøndt jeg vel kunde have documenteret en høiere Værdi.

Skulde man nu drage en Slutning af det, vi see, om hvor meget en Forpagter kunde have betalt af en Gaard i samme Culturtilstand som Gjeddesdal, saa vilde man dog feile, isald man troede, at han kunde svare hele den Sum, som findes opført som Overflud; deraf skal han endnu klæde sin Familie, opdrage sine Børn og samle Noget til de gamle Dage og uforudsete Ulykker. Endnu mere vilde man feile, isald man troede, at en Forpagter kunde svare en Jordrente, som den, der er indvunden i de sidste 5 til 6 Aar. Det er neppe at formode, at Indtægterne skulle flyde saa rigelige i den kommende Periode, som i den sidstforløbne; ei heller ere alle Eiendomme udstyrede eens af Naturen; endnu mindre er der gjort lige meget overalt deels for at forsøge Indtægten, deels for at formindske Udgiften. Vel kan man mene, at en Forpagter kan spare i flere Retninger, men jeg maa dog sige, at jeg har kun bemærket, at hver Gang jeg har villet spare paa Arbeide, paa Qvæget, eller Eignende, saa har en formindstet Indtægt været Følgen.

Man kan derfor ikke noksom anbefale unge Mænd, som ville søge deres Lykke paa Landet, nøie at undersøge, hvilke Forbedringer, der ere udførte ved Eiendommen, og hvilke der staae tilbage; om det er Forbedringer, som i kort Tid kunne betale sig og udføres med den forhaanden værende Kraft, saasom Mergling, Dyndkjørsel, Jordsfyldning, eller om det er Forbedringer, som først med Opoffrelse af større Kapital kunne iværksættes og først efter længere Tid bære Renter, saasom Bygninger, Besætning, Vandafledning, Opdyrkning af raa Jord m. m., da Jorder, hvorpaa sige Ting ere nødvendige, som oftest kun have den halve Værdi imod andre. Det er ei heller ligegyldigt, om Forbedringerne skulle udføres

i dyre eller i godtfjøs Aar; ere de udførte i saadanne Aar, hvor Arbeidskraften er overflødig og Livet mindre dyrt, bliver Jorden belastet med en mindre Rente; skulle de derimod udføres i et Aar, hvor Arbeidskraften er dyr og Livsfornødenhederne kostbare, saa blive Forbedringerne saa meget mere kostbare, som Indtægterne, der ere ringe, blive endnu mindre ved et forøget Folkehold, Udgifterne derimod større, og Grund-Kapitalen forhøies betydelig. Det er netop af den Grund, at de ucultiverede, magre og slet dyrkede Eiendomme i de senere Aar ere betalte i Forhold til deres virkelige Værdi meget dyrere, end gode, veldyrkede og i god Drift værende, som sjældent betales overdrevent.

Størrelsen af det Areal, der skal dyrkes af en Familie, har ei heller saa ringe Indflydelse paa det Overflud, samme kan give; det er under vore Landbosforhold temmelig sikkert, at en Familie, som ei personlig vil arbejde med, ikke ret vel kan leve og opdrage Børn paa et mindre Areal end 200 Td. Land god Jord, og at et Areal af 3 til 500 Tdr. Land er det, som kan afgive det største Netto-Udbytte, naturligviis med Modificationer efter locale Forhold. Det sidste Aar vil overalt give Exempler nok paa, at unge Mand, der kjøbte en mindre Landeiendom i det glade Haab om et godt Udkomme, have seet sig stufede paa en ubehagelig Maade og have lært, at de kun med Noie, Slid, mange Savn og med Besværlighed kunne holde sig.

Vel er det sandt, at der i de sidste Aar er betalt en forholdsvis høiere Kjøbesum for de mindre Eiendomme, end for de større; men det er ikke, fordi de have givet et større Udbytte; men deels fordi Arbeidsklassen ved de senere Aars høie Arbeidsprijer har samlet sig en Kapital, som den vil anlægge, deels fordi de senere Aars gode Arbeidsforhold have fremkaldt en større Tilbøielighed til at stifte Familier, og Folk have da ofte betalt en Eiendom over Værdien, for at faae en Bopæl, og denne høie Betaling for smaa Eiendomme har hidført en Udparcellering, som er faretruende. Dog, det vil snart vise sig,

at man er geraadet paa en ufornuftig Wei, og at ubodelig Skade vil anrettes, dersom ei Regjeringen i Tide søger at modarbeide Ondet. Skal Udstyknngen af Eiendommene i de næste 10 Aar være lige saa stor som i de sidste 10 Aar, uden at modarbeides af en Sammenlægningsfrihed, saa ville 20 følgende Aar ei kunne læge de Saar, som Landet og Folket vil lide derved. Det vil vise sig inden kort Tid, at kun 3 Slags Eiendomme kunne bestaae:

1) De, der bearbeides med Spade til en høi Cultur; Huse med Have.

2) De, der af Manden selv bearbeides med Heste og som ere tilstrækkelig store til alene uden Tilskud udenfra at ernære hele Familien; altsaa Boelsteder og Gaarde.

3) De, der have et saadant Tilliggende, at en dannet Familie, som ei arbeider med, kan leve derpaa og drive Jorden med Kraft.

Det er umueligt, at angive i Tondetal, hvor stort et Areal, der kan være eller behøves til hvert Slags Eiendom, som maa rette sig efter Jordens Godhed og andre lokale Forhold, men man kan vel antage, at naar der er Sammenlægningsfrihed, saa vil Enhver nok finde det Areal, der dyrkes meest fordeeltigt og afgiver den største Rente.

Vi see ogsaa i andre Lande, hvoraf jeg vil nævne Skotland og Kongeriget Sachsen, at man tidligere havde Tilbøielighed til at udparcellere, men nu søger at samle, især paa det første Sted, til Eiendomme, hvor den større Kapital kan udrette mere. Ja, selv her i Landet viser sig allerede flere Steder en Tilbøielighed til, at inddrage de mindre Parceller under større Eiendomme, fordi det har viist sig umueligt, at dyrke mindre Lodder, som ere for smaa til at ernære Heste, ved fremmed Hestekraft. Mindre sandsynligt er det, at vore Landboforhold skulde antage Characteren som i Belgien; baade Folkecharacteren, Klimatet og Lovgivningen er derimod; vi maae nemlig ikke glemme, at Jorddyrkerne i Belgien ere Leiere.

Vel veed jeg, at Fæstetvangen er det Baand, der forhindrer Regjeringen i, at lade Sammenlægningen blive fri, men jeg mener, at enhver Landmand maa ønske, at Regjeringen vilde tage Sagen i sin Haand, og ved at ende den fra flere Sider forhadte Fæstesag, løse det sidste Baand, som hæmmer Agerbruget i Danmark. Der vilde da opstaae Eiendomme af den Størrelse, som var passende til Befolkningens Udvikling.

Det er vel mueligt, at der vilde blive samlede flere Eiendomme paa Niigmænds Haand, men det vilde neppe være en Ulykke, tværtimod vilde det give Leilighed for driftige Folk med liden Kapital, til at forpagte Eiendomme og drive Jorden med Kraft; under alle Omstændigheder vilde Forholdet blive bedre end det er nu, hvor Landet trues med, at mange Jorder komme i Speculanteris og Prækkeres Hænder, som hverken kunne betale Jorden eller drive den, som give Staten liden Sikkerhed for Skatterne og sikkert maa gjøre Fallit, saasnart Produktpriserne dale, eller en Ulykke rammer Landet.

En Grund, hvorfor mange Jordeiendomme ei afgive det Reenudbytte, som de kunde, maa jeg endnu anføre, nemlig den, at Kreaturene ikke vælges med fornøden Omhu og at de fodres for tarveligt. Om nu end i den senere Tid en Tilbøielighed har viist sig til, at forbedre Besætningen ved Indblanding af fremmed Blod, saa ville de Fleste dog komme altfor let til Maalet. Købet af et Par nok saa gode Kalve er intetsigende; der skal flere Aars alvorlig Flid og en kraftig Ernæring til, for at opnaae gode Resultater. Jeg troer, at de fleste Eiendomsbefiddere lettere vilde forbedre deres Besætninger, ved at føre nøiagtige Registre over deres Qvæg og snarest mueligt bortjjerne de Dyr, som enten formedelst Sygelighed eller maadeligt Anlæg ei give tilstrækkelig Indtægt; de vilde da overalt i Danmark kunne kjøbe og tillægge Dyr, som ved en rigelig Ernæring kunne give passende Indtægt.

Wille vi nu sammensatte Alt, hvad der er sagt, saa vil jeg gjerne troe, at en Forpagter paa en veldreven Eiendom, hvor de Betingelser ere tilstede, som ere nødvendige for at

give et reent Overskud, kan svare en Afgiøt af 10 til 12 Rd. pr. Td. Land, og selv ved nedadgaaende Priser holde sig; men jeg er ligesaa overbevist om, at selv i de sidste Aar, hvor Sæden foldede godt, og Priserne vare høie, det rene Overskud af mange Jordeiendomme er sammensmeltet til Nul, fordi Culturarbejderne, der for godt Kjøb kunde have været udførte, vare forjømte, og nu først skulde iværksættes for høi Betaling; ja jeg er overbevist om, at Indtægterne paa mange Steder have været saare ringe til Trods for Priserne, fordi af samme Grund Sæden har været af ringe Qualitet og maatte sælges for en ringe Priis, medens vel dyrkede Eie-domme kunde opnaae en høi Priis.

Den foreliggende Opgjørelse giver mig endnu en Leilighed til at gjøre opmærksom paa, at Indtægterne hos mig ere stegne med en stærkere Benyttelse af Jorden. I de første 10 Aar vilde jeg give Jorden mere Kraft ved længere Hvile, mere Græs og ved at finde Kraftfoderet i Høafgrøder; i de næste 7 til 8 Aar har Arealet omtrent været lige deelt imellem Græs og Sæd, og i de sidste 10 Aar har der kun været indrommet Hvilen, nemlig Kløver, Græs og Grønsafgrøder $\frac{1}{2}$ af Arealet og Sædeafgrøderne $\frac{1}{2}$, og dog sees det, at Græsjet har været tilstrækkeligt og Indtægten af Køerne er tiltaget, hvilket ligger deri, at Besætningen i de første 10 Aar bestod af 200 Stk. Køer og 20 Stk. Ungkvæg, dernæst blev reduceret til 160 Stk. Køer, siden til 140 Stk. Køer og circa 20 Stk. Ungkvæg; det Kjørnesfoder, som er givet dem, udgjorde i de første 10 Aar circa 3 Tdr. Sæd pr. Stk., siden 4 til 5 Tdr. og i de sidste Aar noget mere, dog ei saa betydeligt, da Kløverafgrøderne vare blevne bedre. Gjødningen af de færre Køer har saaledes været mere rigelig og forøget Jordens Kraft mere, end Hvilen og Græsafgrøderne før. Da Gaarden ikke besidder Enge eller andet Tilskud, tale Tallene vistnok saa tydeligt, at jeg ikke behøver at tilføie mere; det skulde da være, at omtale Sædskiftet. I de første 12 Aar dreves Jorderne i et 11 Aars Sædskifte: 1ste Aar Grønjordshavre, 2det

Brak, 3die Raps, 4de Hvede, 5te Billehavre, 6te Rug, 7de 8de 9de 10de og 11te Aar Græs, siden blev det forandret til et 8 Aars Sædskifte med 1, Grønjordshavre, 2, Brak, 3, $\frac{1}{2}$ Raps og $\frac{1}{2}$ Rug og Hvede, 4, $\frac{1}{2}$ Hvede og $\frac{1}{2}$ Urter, 5, Byg, 6, 7 og 8, Klover til Slet og Græs. Denne Drift har jeg ofte villet forandre, men altid beholdt den, saalænge jeg ikke kunde see Noget, der med Bestemthed og uden større Opoffrelse vilde give en større Indtægt, især da Erfaringen viser, at der endnu bestandig er Udset til en Forøgelse af Indtægten og da især Græsafgrøderne synes at ville blive bestandig bedre, efterat der igjen gjødes til Byg.

Idet jeg overgiver forestaaende Oplysninger til Offentligheden, behøver jeg neppe at sige, at denne Offentliggjørelse har kostet mig stor Overvindelse, deels fordi mange Andre formodentlig kunne documentere større Indtægter, deels fordi jeg veed, at man altid udsætter sig for Misfjendelse af de Mange, hvis Forventninger ere blevne skuffede; dog have alle Betænklichkeiten maattet vige for den Overbeviisning, at jeg skrev i en god Hensigt og kunde støtte mig til bestemte Data. Min Hensigt er jo ikke, at fremstille et Agerbrug, som giver den største Indtægt, men overhovedet at give en klar Fremstilling af bestaaende Forhold; dernæst at gjøre opmærksom paa fra den ene Side, at Keen-Indtægten af et Landbrug i den forløbne Tid ikke har været saa uhyre stor, som Mange antage, og fra den anden Side, at Forbedringer som Draining, med mere, ikke ere saa uoverkommelige, som Mange udfriige dem for. Skulde disse Linier altsaa bidrage til, at vise Landmændene, hvor nyttigt det er, ved Aarets Ende, at gjøre sig Rede for, hvad der er udført i Løbet af Aaret, og hvor meget der er indvundet, kort sagt, at føre et Regnskab, saa vilde mit Arbeide være 10 Gange betalt.
